

Lýðheilsustöð

Notkun munntóbaks meðal ungmenna
Apríl-maí 2010

Bls.	
3	Framkvæmd
4	Helstu niðurstöður
	Ítarlegar niðurstöður
6	Sp. 1 Notar þú tóbak í vörina?
7	Sp. 2 Notar þú innflutt munntóbak eða íslenskt neftóbak í vörina?
9	Sp. 3 Notar þú tóbak í vörina daglega eða sjaldnar?
11	Sp. 4 Hver af eftirfarandi staðhæfingum á best við um þig?
12	Túlkun niðurstaðna

Framkvæmd

Lýsing á rannsókn

Unnið fyrir	Lýðheilsustöð
Markmið	Að skoða notkun munntóbaks meðal ungs fólks á aldrinum 16-23 ára og þróun þar á
Framkvæmdartími	26. apríl til 31. maí 2010
Aðferð	Síma- og netkönnun
Úrtak	2177 manns á öllu landinu, 16 til 23 ára, handahófsvaldir úr þjóðskrá og úr Viðhorfahópi Capacent Gallup
Verknúmer	4020060

Stærð úrtaks og svörun

Upphaflegt úrtak	2177
Búsettir í útlöndum, veikir eða látnir	178
Endanlegt úrtak	1999
Neita að svara	576
Næst ekki í	511
Fjöldi svarenda	912
Svarhlutfall	45,6%

Greiningarbreytur

Kyn	Piltar og stúlkur
Aldur	Tveir aldursflokkar
Búseta	Reykjavík, nágrennasveitarfélög Reykjavíkur og önnur sveitarfélög
Menntun	Tveir flokkar
Vinna eða nám	Þrjú flokkar
Búsetuform	Þrjú flokkar
	Einnig voru spurningar greindar innbyrðis

Vigtun

Gögn rannsóknarinnar eru vigtuð til þess að úrtak endurspegi þýði nákvæmlega með tilliti til kyns, aldurs og búsetu. Fjöldatölur í skýrslunni eru því námundaðar að næstu heilu tölu, en hlutföll og meðaltöl miðast við fjöldatöluna eins og hún væri með aukastöfum. Misræmi getur því verið á samantöldum fjölda einstaklinga í greiningum og í tölunúmerum.

Hlutfall svarenda fyrir vigtun:

Kyn:

Piltar	52,9%
Stúlkur	47,1%

Aldur:

16-19 ára	54,7%
20-23 ára	45,3%

Búseta:

Höfuðborgarsvæðið	67,1%
Landsbyggðin	32,9%

Hlutfall í þýði/hlutfall svarenda eftir vigtun:

Kyn:

Piltar	51,6%
Stúlkur	48,4%

Aldur:

16-19 ára	52,2%
20-23 ára	47,8%

Búseta:

Höfuðborgarsvæðið	61,6%
Landsbyggðin	38,4%

Reykjavík, 4. júní 2010

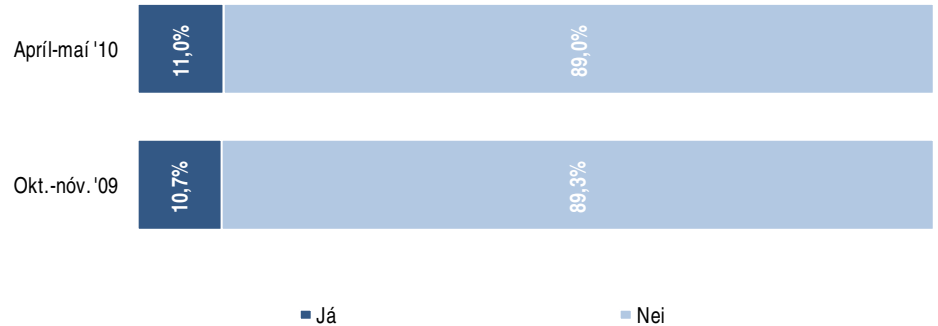
Bestu þakkir fyrir gott samstarf,

Þórhallur Ólafsson
Unnur Diljá Teitsdóttir
Matthías Þorvaldsson

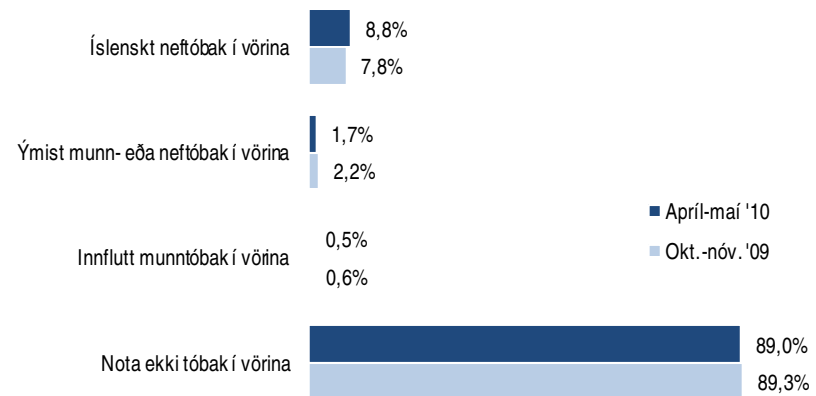
Allar ábendingar varðandi framsetningu skýrslunnar eru vel þegnar. Vinsamlegast sendið tölvupóst á abending@capacent.is til að koma þeim á framfæri.

Notar þú tóbak í vörina?

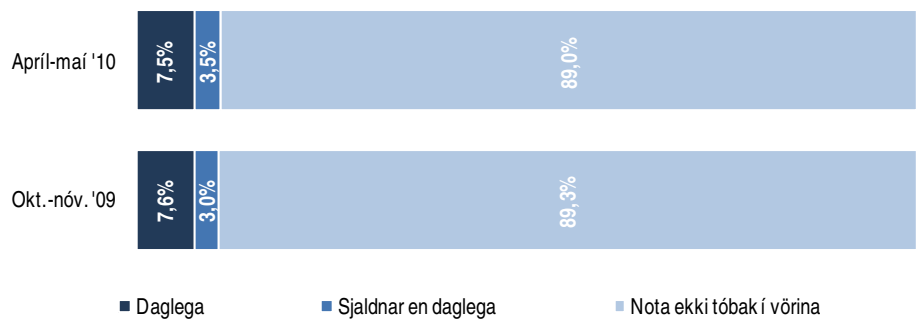
Próun

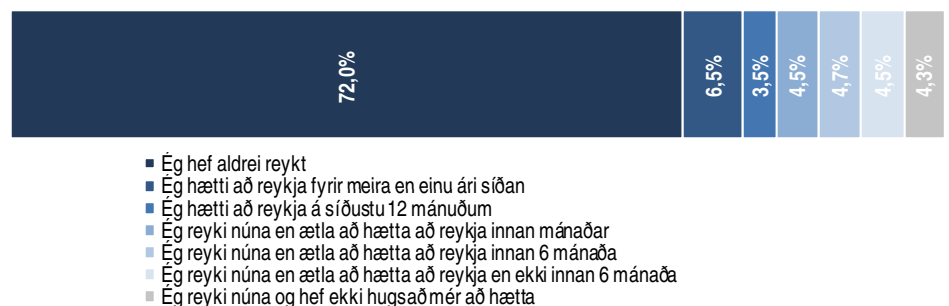
Notar þú innflutt munntóbak eða íslenskt neftóbak í vörina?

Notar þú tóbak í vörina daglega eða sjaldnar?

Hver af eftirfarandi staðhæfingum á best við um þig?

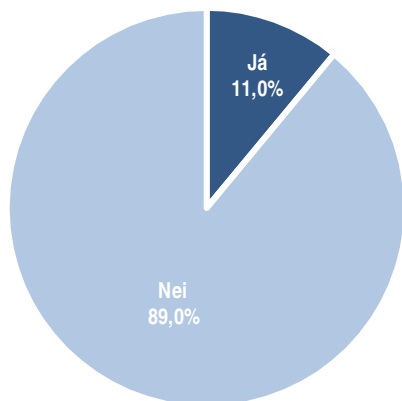

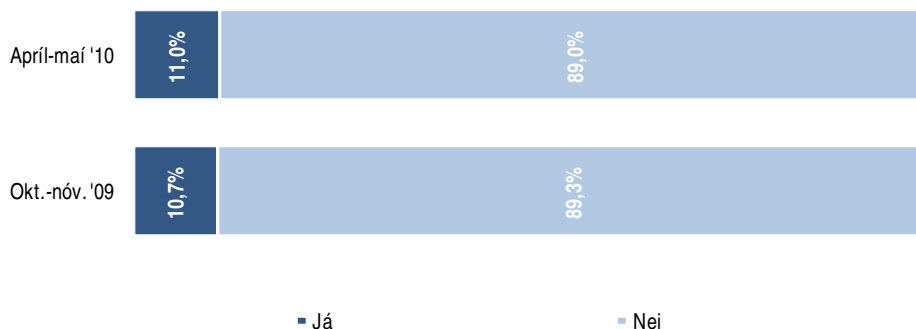
Notar þú tóbak í vörina?

Apríl-maí 2010

Svör	Fjöldi	Hlutfall %	Vikmörk +/-
Já	100	11,0	2,0
Nei	809	89,0	2,0
Fjöldi svara	909	100,0	
Tóku afstöðu	909	99,7	
Tóku ekki afstöðu	3	0,3	
Fjöldi svarenda	912	100,0	

Þróun

Greiningar

Kyn *

Piltar
Stúlkur

Aldur

16-19 ára
20-23 ára

Búseta

Reykjavík
Nágrannasv.félög Rvk
Önnur sveitarfélög

Menntun

Í grunnskólanámi/Grunnskólapróf/Viðbót
Framhaldsskólapróf/Háskólapróf

Vinna eða nám

Launþegi
Nemi
Í námi og vinnu

Búsetuform

Foreldrahús
Eigið húsnæði
Leiguhúsnæði

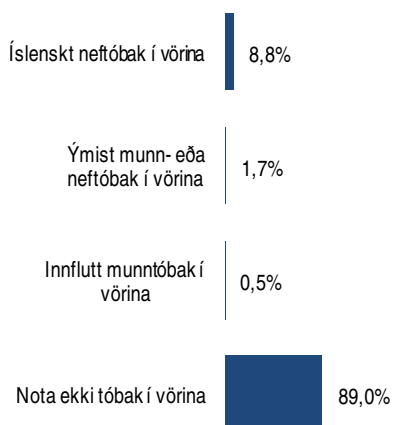
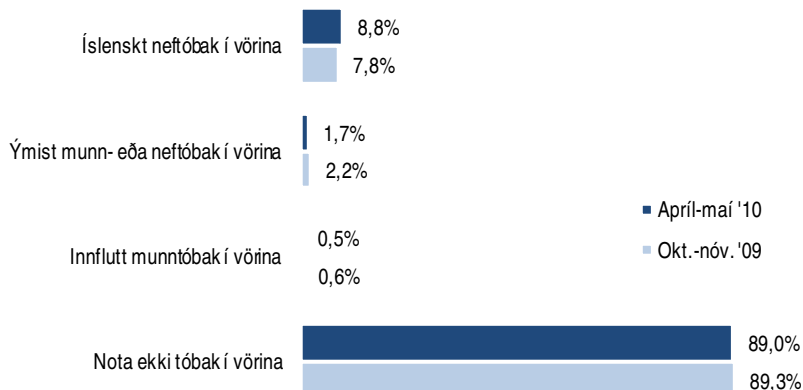
* Marktækur munur á milli hópa

Fjöldi svara	■ Já ■ Nei	
	Já (%)	Nei (%)
468	19%	81%
442	2%	98%
475	12%	88%
435	9%	91%
236	10%	90%
326	10%	90%
348	13%	87%
611	12%	88%
286	9%	91%
187	15%	85%
246	9%	91%
431	10%	90%
664	11%	89%
49	7%	93%
177	12%	88%

Notar þú innflutt munntóbak eða íslenskt neftóbak í vörina?

Apríl-maí 2010

Svör	Fjöldi	Hlutfall %	Vikmörk +/-
Íslenskt neftóbak í vörina	80	8,8	1,8
Ýmist munn- eða neftóbak í vörina	16	1,7	0,8
Innflutt munntóbak í vörina	5	0,5	0,5
Nota ekki tóbak í vörina	809	89,0	2,0
Fjöldi svara	909	100,0	
Tóku afstöðu	909	99,7	
Tóku ekki afstöðu	3	0,3	
Fjöldi svarenda	912	100,0	

Greiningar

Greiningar	Fjöldi svara	Íslenskt neftóbak í vörina	Innflutt munntóbak/Ýmist munn- eða neftóbak	Nota ekki tóbak í vörina
Kyn *				
Piltar	468	16%	3%	81%
Stúlkur	442	1%	1%	98%
Aldur				
16-19 ára	475	10%	2%	88%
20-23 ára	435	7%	2%	91%
Búseta				
Reykjavík	236	8%	2%	90%
Nágrannasv. félag Rvk	326	7%	3%	90%
Önnur sveitarfélög	348	11%	2%	87%
Menntun *				
Í grunnskólanámi/Grunnskólapróf/Viðbót	611	10%	2%	88%
Framhaldsskólapróf/Háskólapróf	286	5%	3%	91%
Vinna eða nám				
Launþegi	187	10%	4%	85%
Nemi	246	8%	1%	91%
Í námi og vinnu	431	8%	2%	90%
Búsetuform				
Foreldrahús	664	9%	2%	89%
Eigið húsnæði/Leiguhúsnæði	226	7%	4%	89%
Notar þú tóbak í vörina daglega eða sjaldnar?				
Daglega	68	82%	18%	
Sjaldnar en daglega	32	74%	26%	

* Marktækur munur á milli hópa

Grænar tölur eru hærri en efri vikmörk fyrir heildina

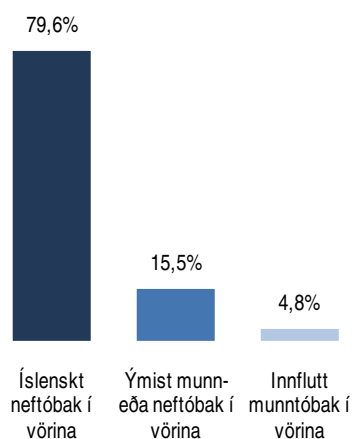
Rauðar tölur eru lægri en neðri vikmörk fyrir heildina

Notar þú innflutt munntóbak eða íslenskt neftóbak í vörina?

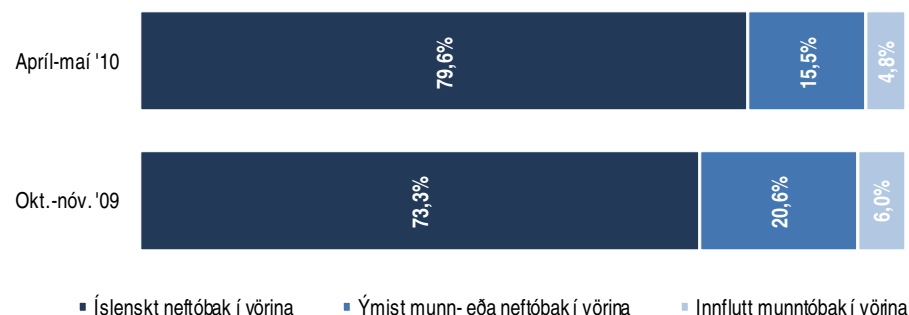
Apríl-maí 2010

Svör	Fjöldi	Hlutfall %	Vikmörk +/-
Íslenskt neftóbak í vörina	80	79,6	7,9
Ýmist munn- eða neftóbak í vörina	16	15,5	7,1
Innflutt munntóbak í vörina	5	4,8	4,2
Fjöldi svara	100	100,0	
Spurðir	100	11,0	
Ekki spurðir	812	89,0	
Fjöldi svarenda	912	100,0	

Hér er eingöngu reiknað úr svörum þeirra sem nota tóbak í vörina.

Þróun

Greiningar

Kyn

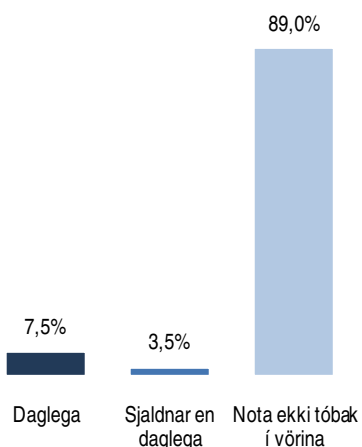
Fjöldi svara	Íslenskt neftóbak í vörina	Innflutt munntóbak/Ýmist munn- eða neftóbak í vörina
Piltar	91	82%
Stúlkur	9	56%
Aldur		
16-19 ára	59	83%
20-23 ára	41	75%
Búseta		
Höfuðborgarsvæðið	54	76%
Landsbyggðin	46	84%
Menntun *		
Í grunnskólanámi/Grunnskólapróf/Viðbót	72	86%
Framhaldsskólapróf/Háskólapróf	25	61%
Vinna eða nám		
Launþegi	27	71%
Nemi	22	88%
Í námi og vinnu	42	79%
Búsetuform		
Foreldrahús	72	83%
Eigið húsnæði/Leiguhúsnæði	24	65%
Notar þú tóbak í vörina daglega eða sjaldnar?		
Daglega	68	82%
Sjaldnar en daglega	32	74%

* Marktækur munur á milli hópa

Notar þú tóbak í vörina daglega eða sjaldnar?

Apríl-maí 2010

Svör	Fjöldi	Hlutfall %	Vikmörk +/-
Daglega	68	7,5	1,7
Sjaldnar en daglega	32	3,5	1,2
Nota ekki tóbak í vörina	809	89,0	2,0
Fjöldi svara	909	100,0	
Tóku afstöðu	909	99,7	
Tóku ekki afstöðu	3	0,3	
Fjöldi svarenda	912	100,0	

Greiningar

	Fjöldi svara	Daglega	Sjaldnar en daglega	Nota ekki tóbak í vörina
Kyn *				
Piltar	468	15%	5%	81%
Stúlkur	442		2%	98%
Aldur				
16-19 ára	475	8%	4%	88%
20-23 ára	435	7%	2%	91%
Búseta				
Reykjavík	236	6%	4%	90%
Nágrannasv.félög Rvk	326	7%	2%	90%
Önnur sveitarfélög	348	9%	4%	87%
Menntun				
Í grunnskólanámi/Grunnskólapróf/Viðbót	611	8%	4%	88%
Framhaldsskólapróf/Háskólapróf	286	6%	3%	91%
Vinna eða nám				
Launþegi	187	11%	4%	85%
Nemi	246	6%	3%	91%
Í námi og vinnu	431	6%	4%	90%
Búsetuform				
Foreldrahús	664	8%	3%	89%
Eigið húsnæði/Leiguhúsnæði	226	6%	4%	89%
Notar þú innflutt munntóbak eða íslenskt neftóbak í vörina?				
Íslenskt neftóbak í vörina	80	70%	30%	
Innflutt munntóbak/Ýmist munn- eða neftóbak	20	60%	40%	

* Marktækur munur á milli hópa

Grænar tölur eru hærri en efri vikmörk fyrir heildina

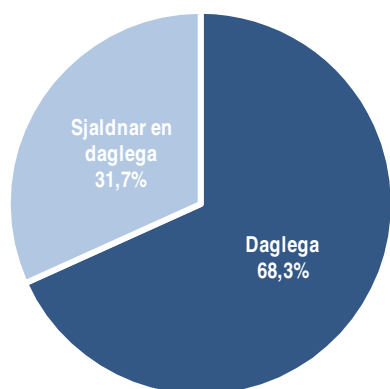
Rauðar tölur eru lægri en neðri vikmörk fyrir heildina

Notar þú tóbak í vörina daglega eða sjaldnar?

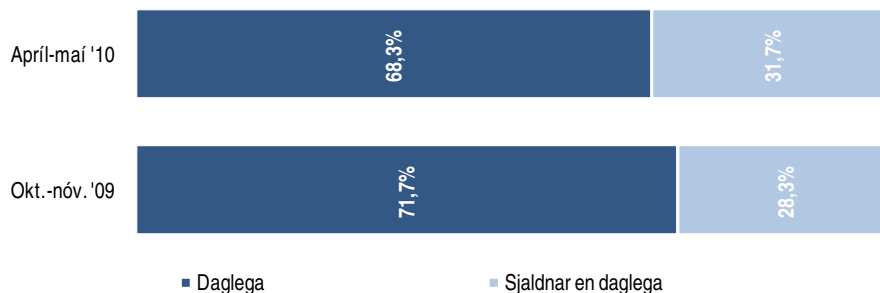
Apríl-maí 2010

Svör	Fjöldi	Hlutfall %	Vikmörk +/-
Daglega	68	68,3	9,1
Sjaldnar en daglega	32	31,7	9,1
Fjöldi svara	100	100,0	
Spurðir	100	11,0	
Ekki spurðir	812	89,0	
Fjöldi svarenda	912	100,0	

Hér er eingöngu reiknað úr svörum þeirra sem nota tóbak í vörina.

Próun

Greiningar

Kyn *

Kyn	Fjöldi svara	Daglega (%)	Sjaldnar en daglega (%)
Piltar	91	75%	25%
Stúlkur	9	100%	0%

Aldur

Aldur	Fjöldi svara	Daglega (%)	Sjaldnar en daglega (%)
16-19 ára	59	64%	36%
20-23 ára	41	75%	25%

Búseta

Búseta	Fjöldi svara	Daglega (%)	Sjaldnar en daglega (%)
Höfuðborgarsvæðið	54	69%	31%
Landsbyggðin	46	67%	33%

Menntun

Menntun	Fjöldi svara	Daglega (%)	Sjaldnar en daglega (%)
Í grunnskólanámi/Grunnskólapróf/Viðbót	72	69%	31%
Framhaldsskólapróf/Háskólapróf	25	67%	33%

Vinna eða nám

Vinnu- og námarskygging	Fjöldi svara	Daglega (%)	Sjaldnar en daglega (%)
Launþegi	27	72%	28%
Nemi	22	64%	36%
Í námi og vinnu	42	63%	37%

Búsetuform

Búsetuform	Fjöldi svara	Daglega (%)	Sjaldnar en daglega (%)
Foreldrahús	72	72%	28%
Eigið húsnæði/Leiguhúsnæði	24	59%	41%

Notar þú innflutt munntóbak eða íslenskt neftóbak í vörina?

Notar þú innflutt munntóbak eða íslenskt neftóbak í vörina?	Fjöldi svara	Daglega (%)	Sjaldnar en daglega (%)
Íslenskt neftóbak í vörina	80	70%	30%
Innflutt munntóbak/Ýmist munn- eða neftóbak	20	60%	40%

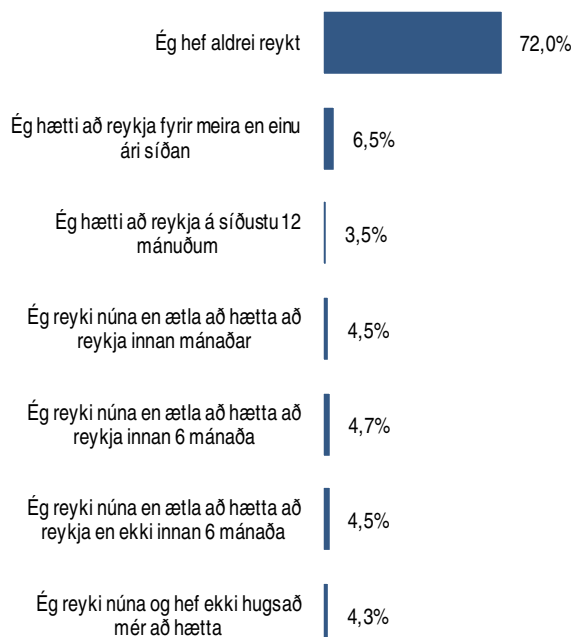
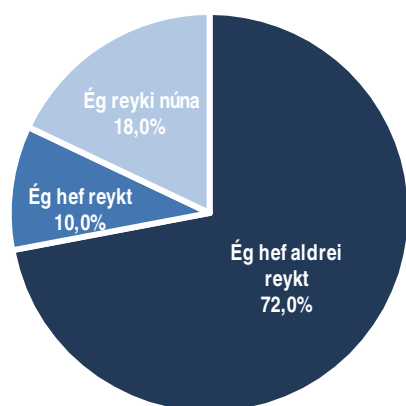
* Marktækur munur á milli hópa

Hver af eftirfarandi staðhæfingum á best við um þig?

Apríl-maí 2010

Svör	Fjöldi	Hlutfall %	Vikmörk +/-
Ég hef aldrei reykt	201	72,0	5,3
Ég hætti að reykja fyrir meira en einu ári síðan	18	6,5	2,9
Ég hætti að reykja á síðustu 12 mánuðum	10	3,5	2,2
Ég reyki núna en ætla að hætta að reykja innan mánaðar	12	4,5	2,4
Ég reyki núna en ætla að hætta að reykja innan 6 mánaða	13	4,7	2,5
Ég reyki núna en ætla að hætta að reykja en ekki innan 6 mánaða	13	4,5	2,4
Ég reyki núna og hef ekki hugsað mér að hætta	12	4,3	2,4
Fjöldi svara	279	100,0	
Tóku afstöðu	279	95,7	
Tóku ekki afstöðu	13	4,3	
Fjöldi aðspurðra	291	100,0	
Spurðir	291	31,9	
Ekki spurðir	621	68,1	
Fjöldi svarenda	912	100,0	

Eingöngu þeir sem svöruðu á neti voru spurðir þessarar spurningar.

Greiningar

Kyn *

Piltar

Fjöldi svara

■ Ég hef aldrei reykt ■ Ég hef reykt ■ Ég reyki núna

Stúlkur

Aldur *

16-19 ára

20-23 ára

Búseta

Höfuðborgarsvæðið

Landsbyggðin

Menntun

Í grunnskólanámi/Grunnskólapróf/Viðbót

Framhaldsskólapróf/Háskólapróf

Vinna eða nám *

Launþegi

Nemi

Í námi og vinnu

Búsetuform *

Foreldrahús

Eigið húsnæði

Leiguhúsnæði

Notar þú tóbak í vörina? *

Já

Nei

* Marktækur munur á milli hópa

Greiningar	Fjöldi svara	Ég hef aldrei reykt	Ég hef reykt	Ég reyki núna
Piltar	122	63%	17%	20%
Stúlkur	156	79%	5%	16%
16-19 ára	106	82%	8%	10%
20-23 ára	172	66%	11%	23%
Höfuðborgarsvæðið	72	80%	8%	12%
Landsbyggðin	206	69%	11%	20%
Í grunnskólanámi/Grunnskólapróf/Viðbót	155	70%	10%	20%
Framhaldsskólapróf/Háskólapróf	117	76%	10%	13%
Launþegi	71	57%	15%	28%
Nemi	57	81%	5%	14%
Í námi og vinnu	129	81%	6%	13%
Foreldrahús	161	80%	9%	11%
Eigið húsnæði	25	70%	4%	25%
Leiguhúsnæði	84	62%	14%	24%
Já	27	36%	43%	21%
Nei	250	76%	7%	18%

Svör	Fjöldi	Hlutfall %	Vikmörk +/-
Mjög miklu máli (5)	217	27,6	3,1
Frekar miklu máli (4)	356	45,3	3,5
Hvorki né (3)	133	16,9	2,6
Frekar litlu máli (2)	61	7,8	1,9
Mjög litlu máli (1)	19	2,4	1,1
Miklu máli		72,9	3,1
Hvorki né		16,9	2,6
Litlu máli		10,2	2,1
Fjöldi svara	786	100,0	
Tóku afstöðu	786	99,0	
Tóku ekki afstöðu	8	1,0	
Fjöldi svarenda	794	100,0	
Meðaltal	3,9		
Vikmörk ±	0,1		

Meðaltal er reiknað með því að leggja saman margfeldi af vægi svars og fjölda sem velja það svar og deila upp í summuna með heildarfjölda svara. Í töflunni hér fyrir ofan reiknast meðaltal skv. eftirfarandi formúlu: $[Mjög\ miklu\ máli\ (fj.\ x\ 5) + Frekar\ miklu\ máli\ (fj.\ x\ 4) + hvorki\ né\ (fj.\ x\ 3) + Frekar\ litlu\ máli\ (fj.\ x\ 2) + mjög\ litlu\ máli\ (fj.\ x\ 1)] / Heildarfjöldi\ svara$.
Meðaltalið tekur gildi á kvarðanum 1 til 5.

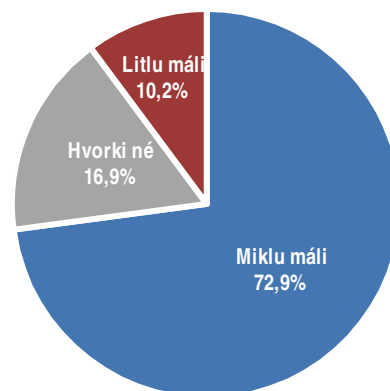
Staðalfrávik er algengur mælikvarði á dreifingu svara í kringum meðaltal. Það segir til um hversu lík eða ólík svör þátttakenda viðspurningu eru. Hátt staðalfrávik ber að túlka þannig að svör þátttakenda séu ólík en lágt staðalfrávik þannig að svörin séu lík.

Töflur

Niðurstöður fyrir hverja spurningu eru settar fram í töflum og myndum. Hver spurning er efst á hverri blaðsíðu og nafnið á því sem hún á að mæla er sett fyrir ofan hverja töflu. Í töflunni er hægt að sjá svörþátttakenda og hve margir þeirra tóku ekki afstöðu til þessarar spurningar eða voru ekki spurðir. Í töflunni hér til hliðar má sjá að rétt tæp 28% þátttakenda telja það sem spurt var um skipta mjög miklu máli og ríflega 45% frekar miklu. Ef teknir eru saman þeir sem segja þetta skipta „frekar miklu“ og „mjög miklu“ þá gefur það naumlega 73%.

Vikmörk

Til að geta áttað sig betur á niðurstöðum rannsókna er nauðsynlegt að skilja hvað vikmörk eru. Vikmörk eru reiknuð fyrir hverja hlutfallstölu og meðaltöl og ná jafn langt upp fyrir og niður fyrir töluna nema ef vikmörkin fara niður að 0% eða upp að 100%. Oftast er miðað við 95% vissu. Segja má með 95% vissu að niðurstaða sem fengin er úr rannsókn lægi innan þessara vikmarka ef allir í þýðinu væru spurðir. Dæmi: segja má með 95% vissu að hefðu allir í þýði verið spurðir, hefðu á bilinu 24,5% til 30,7% (27,6% +/- 3,1%) þeirra sagt að þetta skipti mjög miklu máli. Í framhaldi af þessu er hægt að bera saman svarmöguleikana. Ef vikmörkin skarast ekki er munur á þeim marktækur. T. d. væri hægt að segja með 95% vissu að marktækt fleiri einstaklingar teldu það sem spurt var um skipta frekar miklu máli en mjög miklu máli.

Myndir

Í myndum er reynt að draga saman helstu niðurstöður þannig að auðvelt sé fyrir lesandann að átta sig á hvað sé markverðast hverju sinni. Ennfremur er oft gerð greining á hverri spurningu eftir öðrum greiningarbreytum í könnuninni. Má þar nefna kyn, aldur, búsetu, menntun og aðrar spurningar í sömu könnun. Hér fyrir neðan má sjá greiningu eftir kyni og aldri þátttakenda. Þar sést að ekki er munur á meðaltölum eftir kyni en hins vegar er munur eftir aldri þátttakenda. Hér skiptir það sem spurt var um þá sem eldri eru meira máli en þá sem yngri eru.

Greiningar

	Fjöldi	Mjög miklu	Frekar miklu	Í meðal-lagi	Frekar litlu	Mjög litlu	Meðaltal
Kyn							
Karlar	396	28,8%	43,7%	17,2%	7,1%	3,3%	3,9
Konur	390	26,4%	46,9%	16,7%	8,5%	1,5%	3,9
Aldur *							
16-24 ára	166	22,1%	44,8%	16,3%	12,8%	4,0%	3,7
25-34 ára	159	22,6%	42,8%	16,4%	13,8%	4,4%	3,7
35-44 ára	164	25,0%	42,1%	24,4%	7,3%	1,2%	3,8
45-54 ára	136	30,1%	47,8%	15,4%	5,1%	1,5%	4,0
55-75 ára	161	32,3%	48,4%	11,8%	4,3%	3,1%	4,0

* Marktækur munur á meðaltölum hópa

Marktekt

Algengur misskilningur er að ef niðurstaða tölfraeðiprófs er ekki tölfraeðilega marktæk þá sé ekkert að marka þá niðurstöðu. Það er rangt, því eina merking tölfraeðilegrar marktæktar fæst í því hvort hægt sé að alhæfa mun í úrtaki yfir á þýði.

Við úrvinnslu á niðurstöðum eru alla jafna notuð tölfraeðipróf sem greina hvort munur á tilteknum hópum sé tölfraeðilega marktækur eða ekki. Í flestum tilfellum er einhver munur á öllum hópnum sem athugaðir eru. Þar sem einungis er verið að vinna með úrtök eru marktæktarpróf notuð til að meta hvort hægt sé að staðhæfa hvort einhver munur sé einnig í því þýði sem úrtakið var dregið úr (dæmi um þýði: Allir Íslendingar á aldrinum 18-69 ára). Ef niðurstaða er ekki tölfraeðilega marktæk er ekki hægt að staðhæfa að einhver munur sé á tilteknum hópum í þýði þrátt fyrir að munur sé á þeim í úrtakinu. Ef niðurstaða er tölfraeðilega marktæk má álykta sem svo að munur sé á þessum hópum í þýðinu.